

UNGE IND I NORDEN

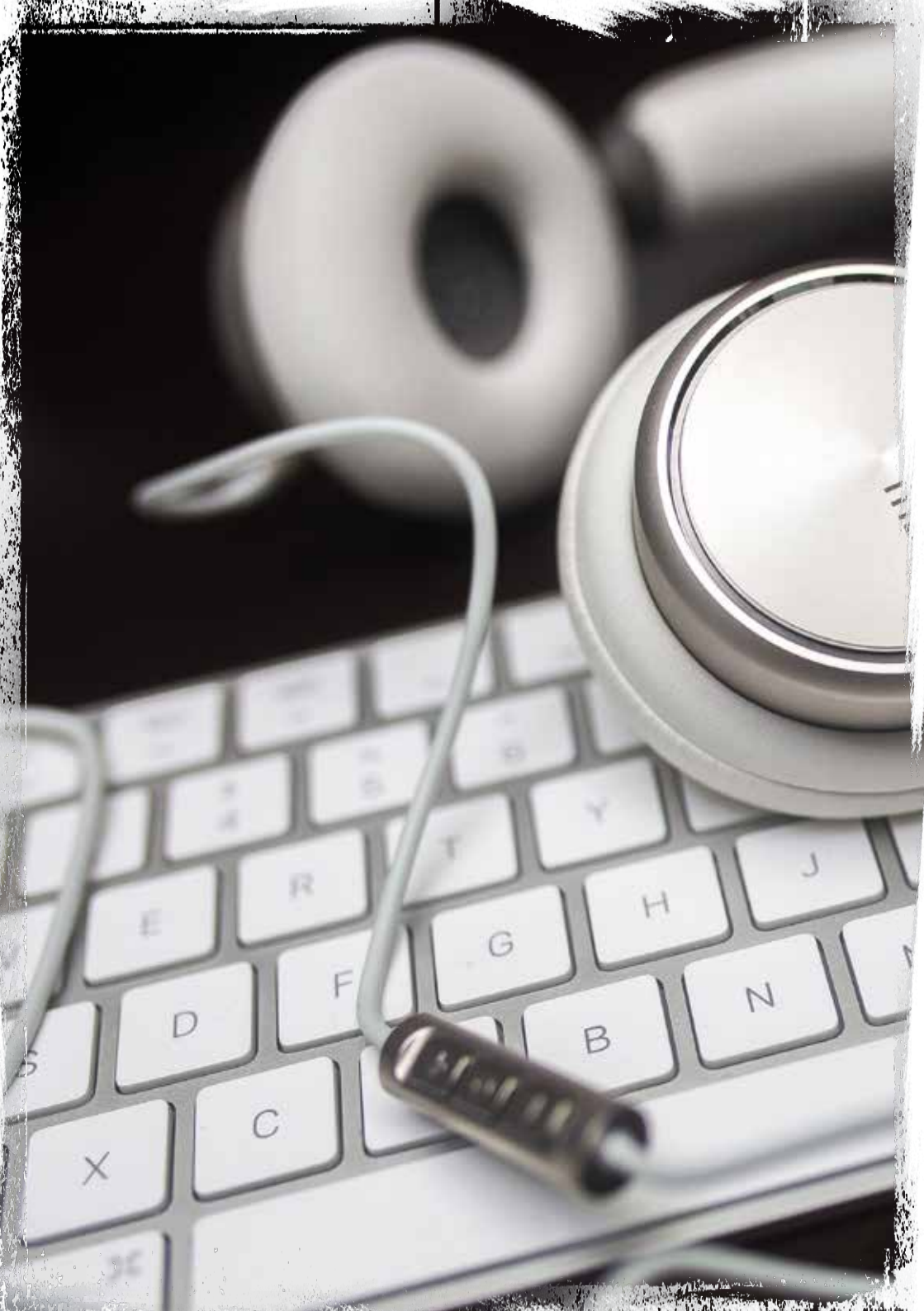
- PSYKISK SUNDHED, ARBEJDE, UDDANNELSE

ANBEFALINGER

norden

Nordens Velfærdscenter

UNGE IND I NORDEN – PSYKISK SUNDHED, ARBEJDE, UDDANNELSE

Hvad skal beslutningstagerne i de nordiske lande investere i for at forbedre velfærden for Nordens unge? Nordens Velfærdscenters projekt Unge ind i Norden har på bestilling af Nordisk Ministerråd udviklet forslag til, hvad samfundet skal ændre, og præsenterer virksomheder og projekter, der har vist sig at skabe forudsætninger for, at unge kan tage et skridt ind i samfundet enten via studier eller arbejde.

Projektet Unge ind i Norden fokuserer på unge, der har eller risikerer at få psykiske problemer samt deres situation i skolen og senere overgang til arbejde og egen forsørgelse. Endnu et vigtigt tema i projektet er førtidspensionering og invalidepension på grund af psykisk sygdom blandt unge voksne.

DER ER BRUG FOR EN GENEREL, SÆRSKILT OG FLEKSIBEL INDSATS

I alle de nordiske lande er der behov for generelle ungdomspolitiske investeringer i kultur-, fritids-, uddannelses- og sundhedssektoren. Der er også behov for en særskilt indsats til enkeltpersoner og grupper, der risikerer udenforskab eller psykiske problemer.

Alle børn og unge er en stor ressource. Vi har aldrig haft så veluddannede og kompetente unge i Norden, som vi har i dag. Samtidig har vi flere og flere unge, der oplyser, at de har psykiske problemer samt unge, der på grund af forskellige faktorer risikerer at ende i sårbare situationer. Nogle unge er særligt udsatte og kan møde fordomme, f.eks. hvis deres seksuelle orientering afviger fra heteronormen, eller hvis de har en form for funktionsnedsættelse.

Vi skal desuden blive bedre til at opdage psykiske problemer hos unge fyre. I dag oplyser unge piger i større udstrækning end de unge fyre, at de har det dårligt, men mange fyre udtrykker deres psykiske sundhed ved at ende i vold, misbrug og anden udad-reagerende adfærd.

De voksende psykiske problemer blandt unge udgør en af de største udfordringer for folkesundheden, vores nordiske samfund står over for. I arbejdet med denne gruppe er det vigtigt, at vi har en indbygget fleksibilitet og kompetence inden for velfærdssektoren, så vi hurtigt kan afgøre, hvem der har et behov, og hvilken type støtte de har brug for, samt at vi kan vejlede rigtigt og følge op.

Nogle unge har behov for en mere omfattende indsats samt en langsigtet opfølgning, og andre har behov for adgang til de rigtige netværk eller en mindre resourcekrævende og kort indsats.

ANBEFALINGER UD FRA FORSKNING OG PRAKSIS

I publikationen ”In Focus – Mental health among young people” fremhæver projektet eksempler på gode virksomheder og projekter i Norden, der giver unge støtte. Disse virksomheder kan anvendes som inspiration og er gode eksempler på, hvordan man kan møde og støtte unge.

Ud fra besøg i disse virksomheder samt viden om Nordens Velfærdscenter udviklet sammen med flere forskere i Norden har projektet fremhævet en række anbefalinger til, hvad samfundet skal investere i for at forbedre velfærd for Nordens unge.

NEETS

Mellem 6 og 12 procent af unge i aldersgruppen 16-24 år i Norden risikerer et langvarigt udenforskab. Denne heterogene gruppe kaldes i EU-sammenhæng for NEET (Not in Education, Employment or Training).

Unge, der havner i NEET-statistikken, har en sammensat problematik. Det kan handle om afbrudt gymnasieuddannelse, neuropsykiatriske funktionsnedsættelser, læse- og skrivevanskeligheder, depressioner, misbrug, problematiske og destruktive forhold i hjemmet og meget andet.

EKSEMPEL PÅ EN LET TILGÆNGELIG VIRKSOMHED

I Danmark samarbejder den offentlige sektor og civilsamfundet i den hybride virksomhed Headspace, der drives af foreningen Det Sociale Netværk. I Headspace samarbejder frivillige med socionomer og psykologer. Unge mellem 12-25 år får tilbudt gratis og anonym rådgivning. Ingen problemer er for store eller små. Her er der ikke langt til hjælpen – der kræves ingen diagnose. Ventetid eksisterer ikke. Mødet med frivillige, der engagerer sig reelt, åbner op for en jævnbyrdig relation. Headspace tilbyder et lyttende øre og vejleder og sluser videre til andre instanser efter behov.

NORDENS VELFÆRDSCENTER ANBEFALER

SKAB BEDRE FORUDSÆTNINGER FOR TVÆRSEKTIONELT SAMARBEJDE

Nationale myndigheder, regioner, kommuner og civilsamfundet skal finde former til at kunne samarbejde mere og bedre om unge og deres behov for støtte. Der findes gode eksempler på samarbejde, men dette er et område, hvor der er plads til meget udvikling og forbedring.

Beslutningstagerne bør skabe finansielle og organisatoriske langsigtede forudsætninger for tværsektionelt samarbejde om unge med psykiske problemer samt udvikle yderligere retningslinjer for, hvem der har det yderste samordnende ansvar for, at samarbejdet fungerer.

SKAB FORUDSÆTNINGER FOR VIRKSOMHEDER, DER KAN TILBYDE TIDLIGE OG LET TILGÆNGELIGE INDSATSER

En tidlig indsats er billig, og en sen er dyr. Der findes et stort behov for let tilgængelige støttevirksomheder for unge, der har det dårligt, men som ikke er tilstrækkeligt syge til indsatser inden for sundhedsvæsenet. Støtten bør fokuseres til virksomheder, der kan tilpasse indsatserne ud fra den enkeltes specifikke behov. For visse unge rækker kontakt med engagerede voksne, der har tid til at lytte, mens andre har behov for mere langsigtet støtte med f.eks. psykologer eller kuratorer.

Staten, regioner og kommuner har det overordnede ansvar for unges psykiske sundhed, men civilsamfundet kan bidrage med meget gode supplerende indsatser. Beslutningstagere bør skabe finansielle forudsætninger for, at det civile samfund kan arbejde med unge, der har det dårligt og har behov for let tilgængelige indsatser.

STYRK OG UDBYG FRONTLINJEVIRKSOMHED

Giv støtte, så flere virksomheder, f.eks. skoler, socialtjeneste og sundheds- og sygehusvæsenet kan få en frontlinjefunktion. Frontlinjen stræber efter at udvikle modeller til, at børn og unge med en form for problemer hurtigt kan få den rigtige hjælp. I frontlinjeopgaven indgår at identificere forskellige former for problematikker, foretage enklere udredninger og give støtte ved mildere former for problemer og tilstande. Her bør ansvarlige særligt kigge på tilgængelighed til frontlinjen i mindre byer

INVESTER I SUNDHEDSFREMMENDE INDSATSER I FOLKESKOLEN OG GYMNASIET

Forskning har vist, at en god og afsluttet skolegang er den enkelte stærkeste beskyttelsesfaktor for alle unge, men især for dem, der risikerer at ende i forskellige former for udenforskab. Alle børn og unge har ret til en kompetence til gymnasiet efter afsluttet folkeskole, og alle gymnasieelever har ret til en uddannelse, der fører til afsluttet eksamen med supplerende karakterer.

Samtlige nordiske lande skal sikre fleksible og individuelle uddannelsesalternativer for unge, der på grund af forskellige faktorer ellers ikke kan klare folkeskolen og gymnasiet.

Beslutningstagerne bør også skabe langsigtede finansielle forudsætninger for, at folkeskoler og gymnasier kan ansætte flere professioner på skolen – så lærerne kan fokusere på deres kundskabsopgave, og andre kan tage over og have ansvaret for et sundhedsfremmende arbejdsmiljø i børns og unges daglige arbejde.

Alle folkeskoler og gymnasier skal have forudsætninger for at have en åben og udvidet tilgængelig skolesundhed. Inklusive tid, ressourcer og viden i folkeskoler og gymnasier om, hvordan børn og unge kan fremme deres psykiske sundhed.

Skolerne skal også have tid og ressourcer til at kunne udvikle og bibeholde et veletableret synkroniseret samarbejde med sundhedssektoren, socialsektoren og civilsamfundet.

HVAD SIGER DE UNGE?

Vi, der arbejder med spørgsmål, der berører unge, skal hele tiden forsøge at forstå og udvikle viden om, hvordan det er at være ung i dag. Hvis vi skal kunne udvikle en god støtte til unge – skal vi forstå, hvordan deres livsforhold og behov ser ud. De unge er eksperter i deres eget liv. Hvis man vil vide, hvordan unge i Norden tænker, føler og har det, skal man spørge og lytte.

I publikationen ”In focus – Young people and mental health” har projektet Unge ind i Norden samlet gode virksomheder og projekter i Norden til at inspirere og konkretisere for beslutningstagere, hvad man skal investere i for at forbedre velfærden for Nordens unge. De unge, som vi har interviewet og talt med under arbejdet, har lært os meget om, hvordan de gerne vil bemødes. Alle, der arbejder med unge, kan have glæde af disse måder at optræde på for det gode møde.

DE UNGE FREMHÆVER FØLGENDE FAKTORER SOM VIGTIGE I DEN STØTTE, DE FÅR:

SE OS OG LYT!

Det at blive lyttet til og behandlet med respekt er noget så grundlæggende, at mange af os tager det for givet. For de unge mennesker, der blev interviewet i projektet, er det imidlertid ikke nogen selvfølge. Daglige samtaler præget af respekt for hinanden er en virkningsfuld ingrediens i virksomhederne. Et af de vigtigste aspekter i samarbejdet med unge er det gode møde. Hvis professionelle og andre praktikere, der møder unge, ikke møder de unge med respekt – opstår der ingen tillid – og så er der ikke plads til udvikling.

HJÆLP OS MED AT FINDE EN RETNING

For de allerfleste af de unge, vi mødte og interviewede, er drømmen, at kunne forsørge sig selv i fremtiden. De allerfleste unge er optaget af drømmen om at have et arbejde at tage til i fremtiden. Alle er gode til noget, vi skal hjælpe de unge med at finde deres styrker og tro på deres evner. Fokus på styrker er en måde at optræde på, der fører til gode resultater.

HJÆLP OS MED AT FÅ SUCCES

Følelsen af ikke at du til noget kan være ødelæggende. Mange af de unge, vi mødte i løbet af projektet, deler følelsen af, ikke at passe ind, ikke at være gode nok. Gang på gang har de fået bevis på, at de ikke passer ind – om det er i skolen eller i arbejdslivet. Efter adskillige mislykkede forsøg, er det en lettelse at kunne findes i en sammenhæng, hvor kravene er rimelige, og hvor menneskerne omkring dem vil dem det godt og tror på dem.

HVILKE RETTIGHEDER OG FORPLIGTELSE HAR VI?

Mange unge vidner om, at velfærdsstatens bureaukrati kan være som en svært gennemtrængelig jungle. Som at være ”på jagt” efter at få hjælp. Mange, som har behov for velfærdsstatens tjenester, oplever det som næsten umuligt at komme igennem vildniset af komplicerede regler.

VI VIL VÆRE EN DEL I EN SAMMENHÆNG

Ensomhed er tæt forbundet med psykiske problemer, og hvis man har levet med eksempelvis angst eller depression i lang tid, indebærer det ofte, at de sociale kontakter med venner og familie går i stykker. Det er ikke sjældent, at deltagelse i forskellige virksomheder har betydet, at isolering udskiftes med socialt fællesskab. Det at grine sammen med andre, at lave mad og spise sammen eller at gå en tur er måske hver for sig trivielle handlinger, men samlet beskrives de som et kit, der gør livet meningsfuldt. Det er vigtigt at styrke de unges sociale netværk – hvis der findes et.

MØD OS MED RESPEKT, OG GIV OS EN TRYK BASE

Mødet mellem fortrinsvis den unge deltager og den professionelle er afgørende. Det klima, der råder deltagerne imellem, er også vigtigt. Tillidsfulde relationer eller i det mindste kontakter præget af respekt er et nødvendigt vilkår for at deltagelse i virksomheden skal opfattes som noget positivt og styrkende. Mange sårbare unge har negative erfaringer fra trykshedsystemet med sig, og derfor er det gode møde afgørende. At disse erfaringer tages alvorligt er centralt for, at der kan skabes den vigtige tillidsplatform.

PUBLIKATIONER FRA UNGE IND I NORDEN

Projektet Unge ind i Norden er bestilt af Nordisk Ministerråd og startede i foråret 2014. Projektet har produceret flere interessante rapporter. Rapporterne markeret med * indeholder policyanbefalinger.

Publikationerne fra projektet kan bestilles eller downloades fra Nordens Velfærdscenters hjemmeside: www.nordicwelfare.org

IN FOCUS – MENTAL HEALTH AMONG YOUNG PEOPLE (2016) *

Rapporten fremhæver elleve nøje udvalgte virksomheder i Norden, der er vurderet, og som har gode resultater i samarbejdet med unge. Rapporten bygger på interviews med unge, projektledere og praktikere. Virksomhederne, der beskrives i rapporten, kan ses som ”Best Practice”. I rapporten viser vi, hvad unge i de undersøgte virksomheder ser som succesfaktorer.

SKOLEELEVERS PSYKISKE SUNDHED (2015) *

Rapporten beskriver skoleelevers psykiske problemer i Sverige med blik mod de andre nordiske lande og med fokus på, hvilke forandringer der er foretaget i de seneste årtier. I rapporten fremhæves den stærke forbindelse mellem psykiske problemer og præstationer i skolen.

UNGE VOKSNE MED NEDSAT ARBEJDSFORMÅEN – EN BESKRIVELSE AF SIKKERHEDSSYSTEMERNE I NORDEN (2015)

En kortlægning af, hvordan socialforsikringssystemerne er organiseret i de nordiske lande. Et gennemgående tema i rapporten er, at unge voksne, der ender på førtidspension / aktivering skal have en tryk økonomisk base, inden rehabilitering er mulig.

CREATING PARTICIPATION AND CHANGE FOR YOUTH WITH MENTAL HEALTH PROBLEMS (2016) *

En undersøgelse af hvordan forskellige nordiske velfærdstjenester i Danmark og Sverige arbejder tværsektionelt med at skabe deltagelse og støtte unge voksne med psykiske problemer.

NÅR NOEN MÅ TA REGIEN (2016) * **WHEN SOMEONE HAS TO TAKE CHARGE**

Rapporten giver et indblik i situationen på Island, Færøerne og i Norge for unge på 16-29 år, der kæmper med psykiske problemer, og som har udfordringer med at afslutte deres uddannelse og komme ind på arbejdsmarkedet.

RELATIONSHIP BETWEEN YOUNG PEOPLE AND WELFARE SERVICES (2016) *

Rapporten identificerer tre hovedkategorier inden for NEET-gruppen og kobler disse kategorier til velfærdssektoren. I rapporten diskuteres det også, hvordan tjenesterne kan tilpasses og omorganiseres for bedre at møde forskellige livssituationer og behov i gruppen.

MENTAL HEALTH AMONG YOUTH IN... (2016)

En miniguide til dem, der arbejder med spørgsmålene i de forskellige lande i Norden, samt en generel gennemgang af, hvordan situationen ser ud for unge, der risikerer psykiske problemer og udenforskab.

VI ARBEJDER MED UNGE I NORDEN (2015)

En kortlægning af institutioner, myndigheder og organisationer med fokus på psykisk sundhed, arbejde og studier i Norden.

Nordens Välfärdscenter

+46 8 545 536 00

info@nordicwelfare.org

www.nordicwelfare.org

norden

Nordens Välfärdscenter